

vilde det medføre om ikke et juridisk saa dog et moralsk Ansvar for Staten, om ikke for os saa for vore Efterkommere, Noget, man helst skulde være fri for. Andre lignende Anstalter, Begravelsesselskaber f. Ex. have jo en ganske lignende Karakter. Enten man forsjikrer sit Liv for at skaffe en Kapital til de Efterlevende, eller man gaar ind i et Begravelsesselskab for at fri de Efterlevende for Udgifterne ved at faae En begravet; det bliver jo dog i Virkeligheden Et og det Samme. Jeg ser ikke rettere, end at man ved en saadan Kontrol fra Statens Side med private Anstalter af lignende Karakter i Kraft af dette Princip vilde kunne føres ganske overordentlig vidt frem.

Det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein) havde nogen Betænkelighed ved § 15 i Lovforslaget, dog ikke større, end at han, da han havde forklaret sine Betænkeligheder, udtalte, at dermed havde han nu beriet sig for Ansvar, og saa vilde han, saaledes forstod jeg ham, ganske rolig finde sig i, at vi bare Ansvar for en efter hans Mening mindre korrekt Bestemmelse. Jeg skal meget villig bære min Del af det Ansvar, idet jeg er af den ganske bestemte Formening, at den Bestemmelse, der staar her i § 15, ikke paa nogen Maade kan erstattes ved en Henviisning til Domstolene, allerede af den Grund, at Domstolene saa vilde faae at afgjøre Sager af en saa ringe Betydning, det vil sige, udtrykt i Penge, at Omkostningerne ved Sagen vare meget mere, end hele Sagen var værd. Det erkjendte det ærede Medlem ogsaa. Men dertil kommer, at der vilde gaa en forfærdelig lang Tid hen, inden man fik afgjort et saadant Spørgsmaal, og dertil kommer endnu det, og det erkjendte det ærede Medlem ogsaa, at da vi eventuelt maa begynde saadanne Afgjørelser ved Underretterne, vilde man faae en meget broget Mængde af forskjellige Afgjørelser, og først efterhaanden, som de naaede frem til Højesterets Afgjørelse, fik man Noget at gaa ud fra. Men saa var det bag efter, saa havde man spildt Tiden og Omkostningerne forinden. — Jeg tror nok, at det, der her foreslaas, er hensigtsmæssigt, og jeg ser heller ikke, hvorfor man behøver at bruge saa stærke Udtryk, som det ærede Medlem brugte, at man tog Sagerne bort fra Domstolene og henviste dem til administrativ Afgjørelse. Ja, dersom man havde henvist dem til Afgjørelse af den ærede Bestyrelse for Livrenteselskabet, saa var det rigtigt, eller hvis man havde henvist det til Finansministerens Afgjørelse, saa var det rigtigt, men her henvises de til Afgjørelse ved

en anden Domstol, der ligesaa fuldt som de nu bestaaende Domstole udnævnes af Hans Majestæt Kongen. Jeg veed da ikke, hvorfor man behøver at bruge saa stærke Udtryk om Bestemmelsen i § 15, at man tager Sagerne fra Domstolene og henviser dem til Administrationen. Ganske vist er det gennem Administrationen, at Hans Majestæts Udnævnelser finde Sted, men det gjælder ogsaa de nuværende Domstole. Jeg kan ikke Andet end gjøre opmærksom paa, at det ikke er uden Exempel, at man i tidligere Lov har unddraget Spørgsmaal af ligesaa stor Bigtighed fra Domstolenes Afgjørelse. Jeg skal her netop nævne en Bestemmelse i en tidligere Lov, fordi jeg meget tydelig erindrer, med hvilken Glæde jeg arbejdede sammen med det ærede Medlem, der nu fremkommer med Anken, netop om denne Lov. Det er Loven af 21de Juni 1867 om Veivæsenet her i Danmark, hvor § 15 udtrykkelig bestemmer, at Indenrigsministeren — den Gang jeg — har den øverste Afgjørelse af alle Klager over kommunale Myndigheder i Veisager, de ere fuldstændig undtagne Domstolenes Afgjørelse. Det slugte man den Gang, og jeg antager da, at den her foreslaede § 15 ikke vil møde nogen afgjørende Modstand i nogen af Rigsdagens Afdelinger af principielle Grunde.

Klein: Den høitærede Minister hufstede ikke ganske rigtigt, naar han mente, at jeg havde havt den Fornøielse at arbejde sammen med ham om Veiloven (Finansministeren [Estrup]: Kommunalloven!) Ja, om Kommunalloven har jeg haft den Ære at arbejde sammen med den høitærede Minister. Det forekommer mig imidlertid, at der er nogen Forskjel mellem kommunale Sager, saadanne Sager, som ere undergivne de kommunale Myndigheders Afgjørelse, og Rets-sager mellem private Borgere indbyrdes. Jeg skal ikke komme ind paa det Spørgsmaal, hvorvidt det maaski kunde være rigtigere at henlægge forskjellige af de Sager, som nu ere undergivne kommunal Afgjørelse, til Syvende og Sidst under Domstolenes Afgjørelse, men det forekommer mig, som sagt, at der i hvert Tilfælde ikke kan drages nog n sikker Slutning fra, hvad man finder rigtigt at gjøre paa et kommunalt Omraade, til, hvad der maa anses for at være rigtigt, naar der er Tale om Sager Mand og Mand imellem. Naar den høitærede Minister gjorde gjældende, at de Sager, hvorom der er Spørgsmaal, for det Meste vilde dreie sig om saa overmaade store Bagateller, som det ikke var Umagen værd at belemtre Domstolene med, skal jeg dertil svare, at desværre for